

ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ: TERRA INCOGNITA

Στό παρόν τεύχος καταπιανόμαστε με ένα θέμα που πολύ προβληματίζει, καθώς είναι σέ εξέλιξη. Δέν ασχολούμαστε μαζί του έπειδή θεωρείται «μοντέρνο», ούτε έπειδή έχουμε όριστικές απαντήσεις στά ζητήματα που ανακύπτουν. Άσχολούμαστε με τήν Τεχνητή Νοημοσύνη, μόνο καί μόνο για νά καταθέσουμε καί τίς δικές μας άνησυχίες καί προβληματισμούς στή γενικότερη συζήτηση, αλλά καί για νά δηλώσουμε τήν άγνοιά μας για πολλά. Ή ειλικρινέστερη καί ασφαλέστερη απάντηση στήν επιστημονική αναζήτηση είναι τό «δέν ξέρω», άκριβώς γιατί σέ διατηρεί στήν έγρηγορηση του άναζητητή καί δέν επιτρέπει βεβαιότητες καί έφησυχασμούς που, εκ τών ύστέρων, άποδεικνύονται κρίσιμα προβληματικοί.

Ούτως ή άλλως, όσοι ανήκουμε στίς γενιές άνω τών πενήντα, τήν ένασχόλησή μας με τέτοια θέματα όφείλουμε νά τήν ξεκινάμε με τήν παραδοχή ότι είμαστε τεχνολογικά αναλφάβητοι κι άς δημιούργησαν κάποιιο τής γενιάς μας τήν τεχνολογική άνθηση που άκολούθησε. Οί πολλοί ήμαστε άνυποψίαστοι για πολλά τήν ώρα που συνέβαιναν. Τώρα δέ που βλέπουμε μιά κατάσταση παγωμένη καί έτοιμη νά έξελιχθεί, σάν πρόωρα γερασμένοι, άντιγράφουμε τούς δικούς μας παππούδες καί γιαγιάδες, άναπολούμε τό παρελθόν καί διακατεχόμενοι από έπιλεκτική άμνησία τά βρίσκουμε όλα ρόδινα καί τέλεια τότε, κι άς μίν ήταν –που δέν ήταν– ένω τό «τώρα» τό πιστεύουμε γεμάτο κινδύνους καί άπειλές. Συστηματικά δέ ύποτιμούμε τούς νέους, τίς γενιές που θά έλθουν καί που ούσιαστικά αυτοί θά ζήσουν με τά τεχνολογικά έπιτεύγματα καί τήν εξέλιξή τους, κρύβοντας πίσω από κινδυνολογίες καί δήθεν ένδιαφέρον τόν δικό μας φόβο καί έγωισμό, μίν τυχόν φανούμε κατώτεροι τών περιστάσεων, μίν τυχόν καί άναγκαστούμε νά παραδεχθούμε τήν άνωτερότητα τών γενεών που έρχονται. Σέ πάλινη άσσυριανή πλάκα του 2.800 π.Χ. διαβάζουμε: «Ή γη σήμερα καταρρέει. Ή δωροδοκία καί ή διαφθορά κυριαρχούν. Τά παιδιά δέν ύπακούουν πλέον στους γονείς, κάθε άνδρας θέλει νά γράψει ένα βιβλίο καί είναι προφανές ότι τό τέλος του κόσμου πλησιάζει γοργά». Έδω καί πέντε χιλιάδες χρόνια, πέραν τής συστηματικής ύποτίμησης τής έπόμενης γενιάς, μάντιες κακών προφητεύουν τήν καταστροφή τής ανθρωπότητας καί του κόσμου κι όμως, προχωράμε άκριβώς έπειδή δέν άκούμε τίς Κασσάνδρες. Σέ μιά από τίς τελευταίες καί πίο γνωστές συνεντεύξεις του, ό μακαριστός Άρχιεπίσκοπος Άθηνών καί πάσης Ελλάδος κυρός Σεραφεΐμ, με τό χαρακτηριστικό

θεσσαλικό του ιδίωμα ἔλεγε: «Θυμᾶμαι τόν πατέρα μου: “ἔμεις τῷ καιρῷ ἐκεῖνῷ κάναμε τοῦτο, τό ἄλλο κ.λπ., ἐνῶ ἡ νεολαία δέν ξέρει ποῦ πηγαίνει”. Ἄκουγα τόν παπποῦ μου: “τώρα ἐσεῖς οἱ νέοι δέν ξέρετε ποῦ πᾶτε”. Τό ἔλεγε γιά τή γενιά τοῦ πατέρα μου. Αὐτό τό βιολί τό ἔχουμε παραξηλώσει! Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ μᾶς. Ἄν βάλετε τά Κυριακοδρομία, τά βιβλία πού ἔχουν κηρύγματα διαφόρων διαπρεπῶν ἱεροκηρῶν, ὅπως ὁ Νικηφόρος Θεοτόκης κ.ά., θά δεῖτε τί λένε γιά τήν ἐποχή τους. Ἀφοῦ ἀναπτύσσουν τό θέμα στήν Ἐκκλησία ἐπ’ ἄμβωνος περὶ ἀρετῆς π.χ., ἀρχίζουν “σήμερα ποῦ βαδίζουμε;”, ὅλο τό κακό καί τόν κατακλυσμό φέρνουν πάντοτε! Παρατηρήστε το αὐτό τό πρῶγμα! Γιατί δέν εἴμαστε αἰσιόδοξοι; Τά σκάρτα εἶναι περισσότερα ἀπ’ ὅ,τι ἄλλοτε; Κι ὁ Ἑλληνισμός θά πάει καλύτερα καί πρέπει νά πάει. Νά μὴν κάνουμε τόν μοντέρνο πολύ, ὅπου δέν χρειάζεται. Ἐμεῖς ἔχουμε τά ἀθάνατα ἔργα μας ἀπό τά ὅποια ἐδιδάχθησαν ὅλοι οἱ λαοί καί πῆραν πολιτισμό καί δυστυχῶς ἐμεῖς τά ἀφήσαμε!».

Τί βγαίνει ἀπό τά παραπάνω; Ὅπως ὅλα τά τεχνολογικά κι ἐπιστημονικά ἐπιτεύγματα, ἔτσι κι ἡ τεχνητή Νομισοσύνη, ὡς κάτι τό καινούργιο, ὡς κάτι τό ἄγνωστο, ὡς κάτι τό ὅποιο κλονίζει βεβαιότητες καί σημεία ἀναφορᾶς, εἶναι λογικό νά δημιουργεῖ ἐρωτηματικά, δισταγμούς, ἴσως καί κάθετη ἀντίδραση. Ἄν κολλήσουμε σέ αὐτά, ἀπλά δημιουργοῦμε ἀκόμη ἓνα σημεῖο τριβῆς, μιά ἀφορμή καλλιέργειας πολλαπλῶν φοβῶν καί μιά ταχεία ὁδὸ πρὸς τήν κατάθλιψη. Ὁ μακαριστός Ἀρχιεπίσκοπος συνιστοῦσε νά ἐμπιστευτοῦμε τοὺς νέους, ἰδίως ὅταν, ὅπως στό θέμα αὐτό, μᾶλλον γνωρίζουν περισσότερα ἀπό μᾶς, ἀλλά καί νά καταφύγουμε στή σοφία τῶν ἀρχαίων μας προγόνων καί τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νά βροῦμε τίς κατάλληλες ἀρχές καί μεθόδους πού τό κάθε ἐργαλεῖο –καί ἡ Τεχνητή Νομισοσύνη κάτι τέτοιο εἶναι– μποροῦν νά τό ἐντάξουν στό πλαίσιο καί τό ζητούμενο τῆς κάθε ἐποχῆς γιά νά διευκολυνθεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἡ κοινωνία του, ἡ ζωὴ του.

Γιά ἄνθρωπος πού μόλις παραδέχθηκε ὅτι δέν ξέρει πολλά γιά τό θέμα του, μᾶλλον πολλά ἔγραφα. Καιρὸς νά κάνουμε αὐτό μέ τό ὅποιο πάντα κλείνουμε τά εἰσαγωγικά μας σημειώματα. Νά καταθέσουμε τίς θερμότερες εὐχαριστίες μας πρὸς τοὺς συνεργάτες μας πού μπῆκαν στόν κόπο νά συμβάλουν στήν προβληματική πού ἐξετάζει αὐτὴν τή φορά τό περιοδικό μας. Δέν εἶναι κάτι τό τετριμμένο ἢ τυπικό. Εἶναι πολύ οὐσιαστικό, πραγματικό καί ὀλόφυχο. Καί τοῦτο διότι κι ὁ χρόνος εἶναι πολύτιμος καί τά κείμενα πρέπει νά εἶναι προσεγμένα, ὥστε νά μὴ δημιουργήσουν παρεξηγήσεις, γι’ αὐτό κι ὁ κόπος μεγάλος κι ἡ καταπόνηση αὐτονόητη. Ζητήσαμε κείμενα ἀπὸ Ἁγίους Ἀδελφούς Ἐπισκόπους, ἀπὸ τεχνικούς ἐξοικειωμένους μέ τό ζήτημα, ἀπὸ θεωρητικούς

πού θέλουν νά ἐπιλύουν τά ζητήματα πρὶν προκύψουν, συζητώντας γιά πιθανούς κινδύνους σέ μιά ἀνθρωπότητα πού ἔχει πολλές ἀφορμές νά ἀνησυχεῖ... Σέ κάθε περίπτωση, δέν αἰσθανόμαστε ὅτι προσφέρουμε λύσεις, ὅτι δίνουμε ἀπαντήσεις, ὅτι δημιουργοῦμε δεδομένα. Περισσότερο μένει ἡ αἴσθησις τῆς ὁδοῦ! Πορευόμαστε. Τό ζήτημα εἶναι νά πορευόμαστε μέ Αὐτόν πού εἶπε ὅτι εἶναι «ἡ ὁδός καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή» (Ιωάν. 14, 6). Ὅλα τά ἄλλα κουράζουν, ἐξαντλοῦν, παραπλανοῦν. Καλή ἀνάγνωσις.

† Ὁ Λαρίσης καί Τυρνάβου Ἰερώνυμος